

**Одеський національний університет імені І. І. Мечникова**  
**Факультет Міжнародних відносин, політології та соціології**  
**Кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій**

**СОЦІОЛОГІЯ СІМ'Ї**

<b>Обсяг</b>	3 кредити (90 год.)
<b>Семестр, навчання</b>	3 семестр 2-й рік навчання
<b>Дні, час, місце</b>	Платформа zoom
<b>Викладач (-і)</b>	Каменська Тетяна доктор соціологічних наук, професор кафедри СКРС
<b>Контактний телефон</b>	+0984925723
<b>Е-mail</b>	nikadevichya@gmail.com
<b>Робоче місце</b>	кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій
<b>Консультації</b>	Онлайн-консультації на платформі Zoom. Очні консультації: Французький б-р, 24/26, ауд. 40, щотижнево за розкладом.
<b>Комунікація</b>	Здійснюється через очні зустрічі, месенджери та електронну пошту

**АНОТАЦІЯ КУРСУ**

<b>Предмет вивчення дисципліни</b>	Навчальна дисципліна «Соціологія сім'ї» вивчає розвиток і базові категорії однієї з галузевих соціологій і надає студентам-соціологам знання та навички досліджень невід'ємної частині людського життя – сімейно-шлюбних стосунків.
<b>Місце дисципліни в освітній програмі:</b>	Дисципліна відноситься до курсів за вільним вибором. Знання, уміння і навички з «Психології», «Соціальної психології», передують даній дисципліні. А знання, уміння і навички з «Соціологія сім'ї» потрібні для вивчення дисципліни «Соціології конфлікту», «Гендерної соціології».
<b>Мета курсу.</b>	<b>Мета:</b> є сформування у студентів нових знань про одну із галузевих соціологій; ознайомлення з основними поняттями та категоріями, класичними та сучасними підходами до вивчення соціального інституту „сім'я”, зі всіма її функціями, трансформаціями та відтінками в родинно-шлюбних стосунках.
<b>Завдання дисципліни:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сформувати знання про основні етапи розвитку сім'ї; про сім'ю як малу соціальну групу і як соціальний інститут</li> <li>2. Сформувати базові уявлення про форми сім'ї та шлюбу в їх історичному розвитку; типи сімей та стадії її розвитку;</li> <li>3. Простежити взаємини сім'ї та соціуму, розглянути проблеми розвитку, існування та функціонування окремих типів сімей.</li> <li>4. Опанувати навички досліджень проблем сім'ї та сімейної політики в сучасній Україні</li> <li>5. Розрізнити макросоціальні фактори, що впливають на зміни інституту сім'ї та специфіку стосунків, які виникають на мікросоціальному рівні;</li> </ol>
<b>Компетентності</b>	ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

<b>Очікувані результати</b>	PH01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності
-----------------------------	---

### ОПИС КУРСУ

<b>Форми методи навчання</b>	<p><i>i</i> Курс буде викладений у формі лекцій (14 год.), семінарських (16 год.) занять, організації самостійної роботи здобувачів (60 год.). Викладання та вивчення навчальної дисципліни здійснюється наступними методами:</p> <p>У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– словесні методи: лекція, пояснення, дискусія;</li> <li>– наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;</li> <li>– методи формування практичних умінь і особистісних якостей: дискусії, імітаційні ігри, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією.</li> </ul> <p>Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом та навчально-методичною літературою та статистичними даними й виконанням практичних завдань: складання тематичного тезаурусу, есе, складання реферату, здійснення окремих програмних елементів емпіричних соціологічних досліджень</p>
<b>Зміст навчальної дисципліни</b>	<p style="text-align: center;"><b>2. Зміст навчальної дисципліни</b></p> <p><b>Змістовий модуль 1. Соціологія сім'ї в системі соціологічної науки</b></p> <p><b>Тема 1. Історіографія становлення соціології сім'ї</b></p> <p>Предмет дослідження соціології сім'ї та зв'язок її з іншими науками. Ключові поняття: любов, шлюб, сім'я, споріднення, клани. Розвиток сімейних відносин від «проміскуїтету» до різних змішаних общин. Історія сім'ї в Європі за Е. Гіденсом. Матеріалістична концепція становлення та розвитку сім'ї Ф. Енгельса. Г. Зімел про сім'ю як зв'язуючий елемент між індивідом і суспільством. Передумови становлення соціології сім'ї в Європі у XIX ст. Інституційно-історичний та соціологічний підходи до вивчення сім'ї.</p> <p><b>Тема 2. Історичні зміни типів сімей</b></p> <p>Структура сім'ї за критерієм влади: патріархальні, матріархальні та егалітарні сім'ї. Поняття ендогамії та екзогамії. Типи сім'ї за критерієм родинних зв'язків: нуклеарні, розширені та неповні сім'ї. Структура сім'ї за критерієм місця проживання: матрілокальні, патрілокальні та унілокальні сім'ї. Особливості сучасних сімейних змін у зв'язку з появою різноманіття навколо материнства: сурогатного материнства; самотнього материнства, материнства серед тинейджерів, «<u>childfree marriage</u>».</p> <p><b>Змістовий модуль 2. Шлюб та розвиток шлюбних стосунків</b></p> <p><b>Тема 3. Характеристика шлюбу як соціального інституту.</b> Поняття шлюбу та одруження. Релігійний вплив на шлюб і шлюбні стосунки. Типи шлюбів. Груповий шлюб. 2 види полігамії (поліандрія та полігінія). Моногамія як парний шлюб. Шлюби за соціальним походженням чоловіків та жінок: гомогенні та гетерогенні. Шлюби за юридичним закріпленням та формою реєстрації: Законний та вільний шлюби; цивільний та церковний. Одностатеві шлюби (гей-лесбійські шлюби). Тимчасові шлюби. Конкубінат. Фіктивні шлюби. Гостьові шлюби. Віртуальні шлюби. Шлюбно-родинні стосунки, конфлікти.</p> <p><b>Тема 4. Сучасні сімейні, шлюбні, родинні та статеві стосунки</b></p>

	<p>За якістю відносин у сім'ї: щасливі сім'ї; стійкі; проблемні, конфліктні; соціально неблагополучні; дезорганізовані. За соціально-класовою ознакою: сім'ї, які належать до різних класів. За типом поселення: міські і сільської сім'ї. За особливстю національного складу: однонаціональні або міжнаціональні. За кількістю членів сім'ї: число поколінь; кількість дітей; наявність обох партнерів подружжя. Студентські сім'ї. Дистантні сім'ї. Тенденції розвитку сім'ї в ХХІ столітті. Класифікація сімейних конфліктів. Адюльтер в різних культурах.</p>
<p><b>Перелік рекомендовано ї літератури</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Дядюра Ю. «Матері-одиначки в США: як вижити і прожити». Last modified June 11, 2015. <a href="http://www.forumdaily.com/materi-odinochki-v-ssha-kak-vyzhit-i-prozhit/">http://www.forumdaily.com/materi-odinochki-v-ssha-kak-vyzhit-i-prozhit/</a>.</li> <li>2. Краснова К. М. Сурогатне материнство. Законно чи ні? [Електронний ресурс]. 2015. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://shkolazhizni.ru/article/33108/">http://shkolazhizni.ru/article/33108/</a>.</li> <li>3. Зугравий І.О. Трансформація шлюбно-сімейних стосунків українців доіндустріального періоду: соціокультурний вимір / Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова МОН України. 2018. Т. 23. Вип.1(30). С.38-48</li> <li>4. Борщ К.К. Портрет сучасної закарпатської сім'ї в українському суспільстві що трансформується / Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова МОН України. 2018. Т. 23. Вип.1(30). С.21-27</li> <li>5. Помиткіна Л. В., Злагодух В. В., Хімченко Н. С., Погорільська Н. І. Психологія сім'ї. Київ Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друку», 2010. 270 с.</li> <li>6. Римаренко І. В. Зміна шлюбно-сімейних відносин в Україні. Науковий огляд. - 2019. - Т. 6. - № 59. С. 28–44. 33.</li> </ol> <p style="text-align: center;"><b>Додаткова</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Гіденс Ентоні Соціологія Пер. з англ. – Київ Бібліотека українських підручників 2010 – 2020 <a href="https://westudents.com.ua/knigi/567-sotsologiya-gdens-enton.html">https://westudents.com.ua/knigi/567-sotsologiya-gdens-enton.html</a></li> <li>2. Зиммель Г. Избранное. пер. с нем. в 2 томах. т. 2. Созерцание жизни. М., 1996. 607 с.</li> <li>3. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку. – К.: ТОВ «Основа-Принт», 2009, С. 74-82.</li> <li>4. Яблонська Т. М. Актуальні проблеми досліджень сучасної сім'ї в Україні / Український соціум. 2004. № 2 (4). С.80-84</li> <li>5. Wilkinson ,S. «The Exploitation Argument against Commercial Surrogacy». Bioethics 17 (2003): 169–187.</li> <li>5. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку. К.: ТОВ «Основа-Принт», 2009, С. 74-82.</li> <li>7. Буленко Т.В. Тенденції розвитку української сім'ї та її проблеми на сучасному етапі / Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С. Д. К., 2001. т.ІІІ, ч.4. С.20-24</li> <li>8. Медіна Т. В. Соціологія сім'ї: Навч. посіб. — Чернівці: Рута, 2006.</li> </ol> <p style="text-align: center;"><b>1. Інформаційні ресурси</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>2. 1. <a href="http://www.nbu.gov.ua/">http://www.nbu.gov.ua/</a> - Національна бібліотека України імені В.І.</li> </ol>

	Вернадського.
3.	13 2. <a href="https://niss.gov.ua/">https://niss.gov.ua/</a> - Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України.
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	<a href="#">3. Соціологічні дослідження - Вивчення громадської думки</a>
10.	<a href="https://www.4service.group/">https://www.4service.group/</a>
11.	<a href="#">4. Соціологія масових комунікацій - Факультет соціології</a>
12.	<a href="https://soc.univ.kiev.ua/default/files/newsfiles">https://soc.univ.kiev.ua/default/files/newsfiles</a>
13.	5. Наукова бібліотека Одеського національного університету ім.І.І. Мечникова. Офіційний сайт <a href="http://lib.onu.edu.ua/">http://lib.onu.edu.ua/</a>
14.	6. ІМІ (Інститут масової інформації) <a href="https://imi.org.ua/about">https://imi.org.ua/about</a>
	7. Центр "Соціальний моніторинг <a href="https://www.facebook.com/UCER.org.ua/videos/3603903016336362/">https://www.facebook.com/UCER.org.ua/videos/3603903016336362/</a>
	8. <a href="https://classroom.google.com/c/NTk1MTI0MjY3NTAx">https://classroom.google.com/c/NTk1MTI0MjY3NTAx</a>

### ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється наступними методами:

- опитування за програмним матеріалом, який викладається на лекціях;
- обговорення дискусійних питань, що розглядаються на семінарських заняттях;
- відпрацювання практичних навичок;
- оцінювання виконання самостійної роботи;

Форма підсумкового контролю – залік. Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінок поточного контролю:

- результатів навчання впродовж семестру максимально 8 балів опитування (відповіді на запитання впродовж семінарських);
- оцінки результатів навчання - оцінюються знання, які виявив здобувач при роботі на семінарських заняттях максимально 40 балів;
- оцінки результатів навчання при проведенні контрольних робіт під час модульного підсумкового контролю (2 модулі) максимально 32 бали;
- оцінки при виконанні самостійної /індивідуальної роботи максимально 20 балів.

#### Оцінювання знань (розподіл балів) здобувачів

Метод	Форма	Бали	максимум
Усний контроль	Опитування	2 бали	8 балів
Поточний контроль	Робота на семінарах	10 балів	40
Модульний контроль - 2		16 балів	32
Самостійне / індивідуальне завдання		5 балів	20
			100

#### Самостійна робота здобувачів.

форми	методи контролю	строки здачі завдань
Складання реферату	Реферат	Студент обирає форму самостійної роботи. Тему та
Елементи програми	Частина програми	

дослідження	дослідження	<i>строк виконання обговорює з викладачем.</i>
Тезаурус	Тезаурус	
Есе	Есе	

### Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максимум балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Елементи програми дослідження	5	Розробляти окремі програмні елементи прикладних соціологічних досліджень у вивченні діяльності засобів масової комунікації, журналістів та різних типів аудиторій.
Реферат	5	вміння студента працювати з науковою літературою та обирати в ній матеріал за визначеною темою
Тезаурус	5	вміння студента працювати із спеціальною термінологією (її тлумаченням, роз'ясненням, коментарями).
Есе	5	Самостійність, логічність розкриття теми, аналіз думок та висловлювань за темою інших авторів, аргументовані особисті висновки

### Критерії оцінювання контрольної роботи

Контрольна робота за змістовим модулем здійснюється у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові письмові завдання для модульних контрольних робіт складаються з 16 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання студент отримує 1 бал.
--

### ПОЛІТИКА КУРСУ

<b>Політика щодо дедлайнів та перескладання</b>	Роботи, виконання і здача яких здійснюється з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання іспиту можливе із дозволу деканату за наявності поважних причин або за письмовою заявою (апеляцією) здобувача до декана
<b>Політика щодо академічної доброчесності:</b>	Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначає Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І.Мечникова <a href="http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf">http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf</a> . У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.
<b>Політика щодо відвідування та запізнень:</b>	Відвідування практичних занять є обов'язковим компонентом оцінювання, що передбачає нарахування балів. За об'єктивних причин (напр., воєнний стан, епідемії, хвороба здобувача, стажування за академічною мобільністю та ін.) навчання може відбуватись дистанційно в он-лайн формі за графіком, погодженим із викладачем.
<b>Мобільні пристрої</b>	Дозволяється використання мобільних пристроїв на практичних заняттях за необхідності групової роботи у спеціальних Додатках.
<b>Поведінка в</b>	Всі здобувачі беруть активну участь у всіх заняттях: опитуваннях,

<b><i>аудиторії:</i></b>	дискусіях, під час практичних занять. Виконують всі навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми. Всі здобувачі повинні дотримуватимуться правил поведінки в аудиторії на засадах партнерських стосунків, взаємоповаги, взаємопідтримки та взаємодопомоги.
--------------------------	---